

BULLETIN DE DOCUMENTATION

**DE SCHULD VAN HET FONDS VOOR
SPOORWEGINFRASTRUCTUUR****Luc BUFFEL**

*Adviseur-generaal van Financiën
Studie- en Documentatiedienst van de FOD Financiën*

Abstract

On the occasion of the reorganisation of the Belgian National Railway Company (BNRC) on 1 January 2005, the "Railway Infrastructure Fund" (RIF), a government entity which is independent of the new BNRC Group, was set up, taking over the railway infrastructure together with the corresponding debt. This reorganisation increased the so called "Maastricht debt" by a total of 7,4 billion euro in 2005, equivalent tot 2,5 p.c. of GDP.

According to the view of Eurostat, this kind of debt assumption by the State, is considered as a capital transfer by the government, affecting negatively the overall balance of general government in 2005 for its whole amount. After the planned rescheduling of the RIF, making it more autonomous, the RIF is considered by the National Accounts Institute (NAI) to make no part anymore of the general government sector. Therefore, according to the view of the NAI, the restructuring of the BNRC had no impact on the debt and on the general government balance, with exception of the yearly granting of a government subsidy.

Finally, it must be underlined that the way of budgetary imputation of the operation is a pure matter of accountability which has no real economic impact on the budgetary situation of the global government.

KEYWORDS: *railway infrastructure, general government debt,
capital transfers*

JEL CODE: *H54, H63*

INLEIDING

De overname van het grootste deel van de schuld van de NMBS door de Federale Overheid was bedoeld om de financiële toestand van de NMBS te saneren. Door de vervoersmaatschappij en de infrastructuurbeheerder van de (ex-)NMBS in een schuldenvrije en dus sterke concurrentiële startpositie te brengen, wordt aldus de financiële houdbaarheid ervan verzekerd in de toekomst. België wachtte in tegenstelling tot andere EU-landen zoals Duitsland en Frankrijk lange tijd om gebruik te maken van de door de Europese richtlijn uit 1991 geboden mogelijkheid om de schulden van hun spoorwegmaatschappijen gedeeltelijk of volledig over te nemen om haar toen nog zeer hoge schuldgraad niet nog meer te verhogen en aldus het voldoen aan de Maastricht-normen niet te bemoeilijken.

De schuldovername kaderde in een ruimere structurele reorganisatie van de NMBS die krachtens de Programmawet van 22 december 2003 op 1 januari 2005 werd gesplitst en omgevormd tot de overkoepelende NMBS-Holding met daaronder de operationele filialen de spoorwegmaatschappij NMBS (exploitatiemaatschappij die instaat voor de organisatie van het transport) en Infrabel (spoorweginfrastructuurbeheerder). Die scheiding van exploitatie en infrastructuur is verplicht krachtens richtlijnen van de Europese Unie en is bedoeld om meer concurrentie mogelijk te maken in de spoorwegsector onder meer door kruissubsidiëring te vermijden. Terwijl het vrachtvervoer en het internationale reizigersvervoer vanaf 2006 werd geliberaliseerd, wordt vanaf 2008 het binnenlandse reizigersverkeer vrijgemaakt. Inzake infrastructuur (eigendom en beheer van het spoorwegennetwerk en de gebouwen) is een monopolie nog steeds toegelaten.

De Afdeling ‘Financieringsbehoeften van de overheid’ van de Hoge Raad van Financiën gaf in haar Jaarverslag van juli 2004 groen licht aan de schuldovername begin 2005 toen het erop leek dat aan de voorafgaande voorwaarde, voorgeschreven in resp. Art. 492, §1, 2° en 3° van de Programmawet (I) van 24 december 2002 (Belgisch Staatsblad (BS) 31/12/2002, Eerste editie) dat de overname geen invloed heeft op het vorderingsaldo van de overheid overeenkomstig het ESR95 en dat de schuldgraad (geconsolideerde brutoschuld van de gezamenlijke overheid (de Maastricht-schuld) in % van het bbp) na die overname onder de 100% van het bbp gezakt moet zijn, ging voldaan zijn¹. Die vereiste inzake schuldgraad was ingegeven om de overheidsfinanciën waaronder de schuldgraad in het bijzonder niet opnieuw te laten ontsporen. Volgens de toen beschikbare meest recente ramingen van de Nationale Bank van België (NBB)² ging na onderbrenging van die schulden in het Fonds voor Spoorweginfrastructuur (FSI) de schuldgraad 98% bbp bedragen, dus lager dan de maximumwaarde van 100%. Voor een eerste verkennende stellingname van de Afdeling wordt verwezen naar het Jaarverslag van juni-juli 2003³.

1 Advies over de overname van schulden van de NMBS, Afdeling “Financieringsbehoeften van de overheid”, Hoge Raad van Financiën, Jaarverslag, juli 2004, in: Documentatieblad, FOD Financiën, september-oktober 2004, nr 5, blz. 60.

2 Nationale Bank van België, Economisch tijdschrift, 2/2004, blz. 33-35.

3 Hoge Raad van Financiën, Afdeling “Financieringsbehoeften van de overheid”, Jaarverslag juni-juli 2003, blz. 50 en 247, opgenomen in: Documentatieblad, Studie- en Documentatiedienst FOD Financiën, 63e jaargang, nr 6 november-december 2003, blz. 122 (Kader: “Schuldgraad en overname van schulden van de NMBS”) en 324 (Bijlage I.2. Overname door de Staat van schulden van de NMBS).

1. AANLEIDING EN MOTIVERING

Gevolgvend aan de verbintenis uit het regeerakkoord van 10 juli 2003⁴ dat de federale overheid de door de Staat gewaarborgde schulden van de NMBS die voortvloeien uit de historische schuld op 31 december 1992, uit de exploitatieschulden, uit de schulden inzake (openbare) dienstverlening en uit de schulden die voortvloeien uit het onderhoud van de spoorinfrastructuur zal overnemen, werden begin 2005 voor 7,4 miljard euro schulden van de NMBS met inbegrip van de actieve schuld van de HST-Fin (1,7 miljard euro)⁵ geconsolideerd met de schuld van de federale overheid langs een financieel vehikel dat waarborgt dat deze schuld definitief uit de geconsolideerde schuld van de NMBS verdwijnt.

Een rechtstreekse overname door de Federale Overheid van die schulden van de NMBS zou normaal worden aangerekend als een kapitaaloverdracht van de Federale Overheid naar de NMBS (kapitaaluitgave zonder geldbeweging), wat het vorderingensaldo van de overheid (onmiddellijk voor het volledige overgenomen bedrag) zou verslechteren, wat volgens het voorschrift vervat in Art. 492, §1, 2° van de vermelde Programmawet van 24 december 2002 niet is toegestaan. Daarom werd gekozen voor een andersoortige operatie via een apart vehikel dat geen weerslag zou hebben op het vorderingensaldo (cf. infra), afgezien van het afgeleide effect op de staatsbegroting van de recurrente jaarlijkse rentelasten.

2. DE CREATIE VAN HET FSI, OMSCHRIJVING VAN DE INSTELLING, ALGEMENE REGELING EN FUNCTIONERING

Meer concreet had die schuldovername (ten belope van 7,4 miljard euro of 2,5% bbp) plaats door onderbrenging van de infrastructuur en het onroerend goed alsmede de overeenstemmende schulden in het Fonds voor spoorweginfrastructuur, een nieuwe instelling van openbaar nut die werd opgericht in het kader van de structurele reorganisatie van de NMBS (KB van 14 juni 2004 tot hervorming van de beheersstructuren van de spoorweginfrastructuur) krachtens de Programmawet van 22 december 2003 en op 21 oktober 2004 in werking trad. Parallel aan de schuldoverdracht werd onroerend goed (materiële en immateriële vaste activa) ingebracht voor een overeenstemmend bedrag, zodat de (begin)balans van het FSI in evenwicht werd gebracht en de schuldovername dus werd gecompenseerd. Het grootste deel van de overgedragen activa zijn evenwel zuivere spoorwegactiva (beddingen, perrons, enz.) en hebben daarom nagenoeg geen marktwaarde; wel zijn er valoriseerbare (verkoopbare) activa (commerciële gronden of gebouwen) met een waarde van ongeveer 200 à 300 miljoen euro.

4 Een creatief en solidair België, Regeerverklaring en regeerakkoord, Juli 2003, III. Moderne overheidsbedrijven, [1] NMBS, blz. 35.

5 Voorafgaand aan de overdracht van de spoorweginfrastructuur en van een deel van haar schulden nam de NMBS de activa en passiva van HST-Fin (Financière TGV) over met retroactief effect op 1 januari 2004. Ten dien einde verminderde de Federale Participatiemaatschappij haar kapitaal door toekenning van haar deelneming in HST-Fin aan de Staat. Vervolgens nam de NMBS HST-Fin op 10 september 2004 over in het kader van een fusie.

Het FSI, een parastatale type B volgens de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut, behoorde toen volledig tot de consolidatiekring van de federale overheid. Het Fonds staat onder het toezicht van de minister bevoegd voor de spoorwegen. Het Fonds is louter eigenaar van de bestaande spoorweginfrastructuur maar Infrabel staat in voor het onderhoud en het beheer van de spoorweginfrastructuur.

Met de creatie van het FSI trad er een herindeling op van een institutionele eenheid in een andere sector (herklassering) en werd de volledige balans van de ex-NMBS (overgedragen schulden en onroerend goed) naar een andere sector overgeboekt, zodat de schuldovername in de financiële rekeningen van het ESR95 aangemerkt wordt als “Wijzigingen in sectorclassificatie en structuur” (K.12.1), een exogene factor van schuldvariatie (buiten de netto financieringsbehoeften), dus een zogenaamde een “stock flow adjustment” (tekort-schuldaanpassing). Aldus vindt de regering dat het hier gaat om een herstructurering met als gevolg het doorgeven van schulden en niet om een schuldovername⁶.

Door die schuldonderbrenging in het FSI als een zuiver financiële operatie te boeken werd weliswaar de Maastricht-schuld opwaarts beïnvloed (schuldstijging van exogene oorsprong) maar niet het vorderingensaldo, afgezien van de jaarlijkse rentelasten.

De Administratie van de Thesaurie staat het Fonds tegen vergoeding bij in de operationele taken die uit het beheer van zijn schuldportefeuille voortvloeien. Het dagelijks bestuur van het Fonds wordt waargenomen door een Hoge ambtenaar van de Thesaurie. De concrete institutionele werking van het FSI wordt juridisch geregeld door het KB van 19 oktober 2004 tot regeling van de werking van het Fonds voor Spoorweginfrastructuur (BS 20.10.2004 – Ed.3).

Ten einde de financiële dienst van zijn schuld te kunnen verzekeren, geniet het FSI rentetoeelagen ten laste van de Rijksschuldbegroting en ontvangt het tevens een bij KB te bepalen deel (oorspronkelijk 5 miljoen voor 2005, later opgetrokken tot 300 miljoen, cf. infra) van de van Infrabel ontvangen heffingen voor het gebruik van de spoorweginfrastructuur (gebruikersvergoeding of gebruikersheffing), naast andere opbrengsten van activa. Tevens ontvangt het aflossingsdotaties ten laste van de Rijksschuldbegroting. Aldus moest het FSI, dat geen rating heeft, de vervallende leningen niet zelf herfinancieren. Na de schuldovername (lange termijnleningen HST-Fin en lange termijnleningen NMBS) wordt de rest van de NMBS-schuld (2,38 miljard euro) beheerd door de NMBS-Groep en is ze ingeschreven in de boekhouding van de NMBS-Holding, die de functie van thesauriebeheerder en coördinatiecentrum van de NMBS-Groep vervult. Men verwacht dat de schuld van de NMBS-Holding zou oplopen tot 3,2 à 3,5 miljard euro eind 2007.

6 BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS, Commissie voor de Financiën en de Begroting, Beknopt Verslag, CRABV51 COM 941, 2 mei 2006 namiddag, Samengevoegde vragen en interpellatie van..., zie blz. 10 De heer De Smet alsmede blz. 13 de minister van Begroting. Hierbij valt op te merken dat in een eerste fase Eurostat die operatie inderdaad als een herstructurering beschouwde, zoals bleek uit een mededeling van die instelling van augustus 2004.

Die bijzondere operatie inzake NMBS-schulden verklaart waarom de schuldgraaddaling in 2005 (met 0,9% BBP tot 94,6% BBP) volgens de toenmalige statistieken veel geringer was dan in de voorgaande jaren (waarbij een schuldgraaddaling van ongeveer 3 à 4% werd opgetekend).

3. STATISTISCHE CLASSIFICATIE VAN DE SCHULD VAN HET FSI.

Statistisch wordt de schuld van het FSI vanaf januari 2005 ondergebracht bij “de schuld van bepaalde andere instellingen waar de Federale Staat in de financiële lasten tussenkomt”, die samen met “de schuld uitgegeven of overgenomen door de Federale Staat” (de vroegere rijksschuld of staatsschuld in de enge zin) “de schuld van de Federale Staat” vormt. Op 31 januari 2005 was reeds 1,45 miljard euro terugbetaald en eind december 2005 was in totaal reeds 2,146 miljard euro terugbetaald, zodat het uitstaande bedrag toen 5246,0 miljoen euro bedroeg. Eind 2006 beliep het uitstaande bedrag van de schuld 4982,0 miljoen euro. Die schuld van bepaalde andere instellingen bevat tevens de vroegere zogenaamde gedebudgetteerde schuld en tot juni 2007 de begin 2004 door de Federale Overheid volledig ten laste genomen schuld van het Amortisatiefonds van de leningen voor de sociale huisvesting (ALESH).

Als gevolg van de herklassering van het FSI buiten de consolidatiekring van de overheid (deconsolidatie)(cf. infra), omvat sinds januari 2007 de schuld van de Federale Staat niet meer de schuld van het FSI omdat het een autonome entiteit is geworden. Sindsdien is die schuld opgenomen in de statistiek van de door de Federale Staat gewaarborgde schuld (eind januari 2007: 4931,957 miljoen euro), zoals vroeger het geval was met de schuld van de NMBS. Die rubricering vindt zijn rechtsgrond in het KB van 16 december 2004 tot toekenning van de kosteloze Staatswaarborg aan alle leningen en aan de eraan verbonden afgeleide producten die door het FSI worden overgenomen van de NMBS en die bij de overname nog niet de Staatswaarborg genieten (BS 24.12.2004). In art. 10 van het vermelde KB van 14 juni 2004 was reeds voorzien dat de staatswaarborg aan de door het FSI aangegane financiële verbintenissen kan worden toegekend. Hierbij kan de vraag gesteld worden of de toekenning van de staatswaarborg aan de naar het FSI overgehevelde schuld geen vorm van ongeoorloofde staatssteun is die indruist tegen de Europese concurrentieregels⁷.

7

BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS, Commissie voor de Financiën en de Begroting, 02.05 Jean-Jacques Viseur, CRABV 51 COM 941, 2 mei 2006, blz. 6. In feite bezaten de overgedragen leningen vóór de overdracht reeds de staatswaarborg.

4. DE OVERGENOMEN PASSIVA EN ACTIVA

Omwille van Europese concurrentieregels mocht niet de volledige schuld door de Staat worden overgenomen, maar alleen de schulden van vóór 1992 (historische schuld) en de (niet-commerciële) schulden die voortvloeien uit reizigersvervoer en infrastructuur, de zogenaamde openbare dienst, plus de intresten erop⁸. De recente schuld die ontstaan was uit commerciële activiteiten zoals van ABX of B-cargo mocht dus niet overgenomen worden.

Tegenover 7,4 miljard euro aan schulden stonden voor bijna 7,2 miljard euro aan materiële (en voor een heel beperkt deel immateriële) vaste activa (vooral gronden en spoorweginstallaties, geen roerend vermogen en rollend materieel) die direct gebonden zijn aan de spooractiviteit en voor ongeveer 200 miljoen euro aan verkoopbare gronden. De NMBS-Holding werd aangewezen als eigenaar van de stations en van hun onmiddellijke omgeving zoals parkings.

Het KB van 30 december 2004 (BS 31/12/2004 – Ed.4) tot vaststelling van de lijsten van de passiva en van de activa bedoeld in art. 454, § 2, tweede lid van de programmawet van 22 december 2003 die door de NMBS aan het FSI overgedragen worden, beschrijft de over te nemen schuld en 34 ‘valoriseerbare’ gronden.

De overgenomen schuld is als volgt samengesteld:

Korte termijnschuld: 1 578 745 000 (waaronder een korte termijnlening (ex HST-Fin) aangegaan bij de EIB ten belope van 164,15 miljoen euro) euro.

Lange termijnleningen (ex HST Fin) met hun bijhorende indekkingen :

1 358 337 144, 74 euro.

Lange termijnschuld NMBS met hun bijhorende indekkingen :

3 248 647 855,31 euro.

“Back-to-back”-operaties tussen de NMBS en het FSI; het betreft schulden met hun bijhorende indekkingen die de NMBS heeft aangegaan in het kader van diverse alternatieve financieringsoperaties : 1 214 269 999, 95 euro.

In dit KB wordt in de aanhef verwezen naar het advies van de HRF gepubliceerd op blz 57 van zijn jaarverslag 2004. Zoals reeds vermeld sprak de Afdeling ‘Financieringsbehoeften van de overheid’ van de HRF zich in dat advies positief uit over de budgettaire haalbaarheid van de operatie.

Het KB van 28 jan 2005 tot aanvulling van de lijst van de activa bedoeld in art. 454, § 2, tweede lid van de programmawet van 22 december 2003 die door de NMBS aan het FSI overgedragen worden vult de lijst van activa uit het vermelde KB van 30 december 2004 (terreinen) aan met spoorinstallaties, bouwwerken en kunstwerken behorend bij het Belgisch spoornet, elektriciteits- en seininrichtingsinstallaties, tussentijdse interesten op dividenden HST-Fin en immateriële vaste activa, grotendeels homologatiekosten HSL 2 alsmede de netto-opbrengst (exclusief afschrijvingen) van de in het vierde trimester van 2004 uitgevoerde investeringen met betrekking tot de overgedragen activa.

⁸ Hoge Raad van Financiën, Jaarverslag 2003, *op.cit.*, blz. 324.

Het MB van 28 januari 2005 tot uitvoering van art. 1, 2e alinea van het vermelde KB van 30 december 2004 (beide besluiten van 28 januari 2005 opgenomen in het BS van 31 januari 2005, Ed. 2) schrijft voor dat het FSI de aflossingen in kapitaal en interesten ten laste neemt voor de “Back to Back”-operaties (operaties met swaps waarbij de NMBS een zelfde bedrag ontvangt en betaalt). Het FSI zal voor deze schulden en hun bijhorende indekkingen alle interesten en kapitaalaflossingen betalen aan de NMBS-Holding in gecompenseerde valuta op dezelfde dag dat de NMBS-Holding deze bedragen moet betalen overeenkomstig de contractuele bepalingen.

5. WIJZIGING IN DE ZIENSWIJZE VAN EUROSTAT BETREFFENDE DE SCHULDOVERNAME

Voordat overgegaan werd tot de herstructurering op 1 januari 2005 heeft Eurostat in augustus 2004 meegedeeld dat zij de klassering als herstructurering, op de lijn K.12.1, zonder impact op het saldo, aanvaardbaar acht. Later heeft Eurostat bijkomende informatie gevraagd en heeft ze op 24 april 2006 aangegeven bedenkingen te hebben bij die herstructurering en voorbehoud te maken bij de Belgische overheidsrekening over 2005 (toen nog een overschot voor de gezamenlijke overheid van 0,1% bbp). Het overleg vanaf mei 2006 via de nieuwe ex ante consultation-procedure tussen Eurostat en de Belgische regering leidde tot een aantal technische aanpassingen met retroactief effect, die concreet vorm kregen in het verderop in de tekst toe te lichten KB van 10 november 2006.

De uiteindelijke conclusie⁹ van Eurostat was dat het bedrag van de schuldovername bij de overheidsuitgaven als een kapitaaloverdracht van de overheidssector naar de sector van de niet-financiële vennootschappen geboekt moest worden en dat er dus geen herstructurering was zoals oorspronkelijk gedacht. In tegenstelling tot het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) dat het FSI na zijn omvorming tot autonoom overheidsbedrijf als een niet-financiële vennootschap beschouwt, rekent Eurostat het FSI tot de overheidssector. De overname van schulden van de NMBS door het FSI wordt aldus beschouwd als een niet-recurrente eenmalige budgettaire maatregel die in de Eurostat-optiek een eenmalige impact had op het vorderingensaldo van 7,4 miljard euro¹⁰.

9 Commission of the European Communities, Brussels, 20.4.2007 COM(2007) 200 final, Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the quality of fiscal data reported by member states in 2006, blz. 9.

10 Nationale Bank van België, Verslag 2006, Deel 1 Economische en financiële ontwikkeling, tabel “Niet-recurrente factoren” uit Kader 13 ‘Invloed van de niet-recurrente factoren op het financieringsaldo van de overheid’, blz. 109.

Eurostat heeft dan dus uiteindelijk beslist om de door het INR op 29 september 2006 genotificeerde tekort- en schuldgegevens aan te passen in zijn publicatie van 23 oktober 2006 (en herbevestigd in zijn publicatie van 23 april 2007) omdat het dus oordeelde dat het FSI dient opgenomen te worden in de overheidssector en dat de schuldovername niet als “een overige volumemutatie” als gevolg van een wijziging in sectorclassificatie en structuur kan worden beschouwd. De schuldovername dient weerspiegeld te worden in het tekort omdat die volgens hem niet voldoet aan één van de drie uitzonderingen voorzien in paragraaf 5.16 van ESR95 (privatisering, quasi-institutionele autonome eenheid of verdwijning van een entiteit)¹⁰.

Volgens de zienswijze van het INR sloot het saldo van de gezamenlijke overheid (met een schuldgraad van 91,5% eind 2005) in 2005 af met een overschot van 0,1% bbp, en volgens de huidige zienswijze van Eurostat was er een tekort van 2,3% bbp en een schuldgraad van 93,2% bbp¹¹. Het verschil inzake schuldgraad van 1,7% bbp ligt in het feit dat eind december 2005 de uitstaande schuld van het FSI niet meer 7,4 maar slechts 5,2 miljard euro bedroeg. De regering baseert zich op de gegevens die het INR eind september 2006 heeft meegedeeld aan Eurostat (notificatie) en die ze heeft bekend gemaakt in de nationale rekeningen. In dat verband valt op te merken dat het INR zich op dezelfde regels baseert als Eurostat (het ESR95) maar dat het er andere conclusies uit trekt¹².

Hierbij dient aangestipt dat het boeken van de schuldovername als een kapitaaluitgave aldus beschouwd slechts een boekhoudkundig tekort impliceert en niets zou veranderen aan de reële situatie van de Belgische overheidsfinanciën¹³, daar er geen reële meeruitgaven in geld mee zouden gepaard gaan.

Eurostat heeft nadien (sinds EDP-publicatie van 23/10/2006) geen standpunt ingenomen over het hierna toe te lichten KB van 10 november 2006. In december 2006 heeft de federale regering een annuleringsverzoek tegen de beslissing van Eurostat ingediend bij het Europees Hof van Justitie.

11 EUROSTAT, Euro-indicators, News release, 139/2006 – 23 oktober 2006, blz. 2 en 4.

12 BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS, DOC 51 2704/003, 14 december 2006, Verslag namens de Commissie voor de Financiën en de Begroting uitgebracht door mevrouw Annemie ROPPE, Rijksmiddelenbegroting en ontwerp van algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2007, blz. 282, C. Antwoorden van de vice-eerste minister en minister van begroting en van consumentenzaken, 24. Verschil in zienswijze over het netto financieringssaldo tussen Eurostat en het Instituut voor de Nationale Rekeningen.

13 BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS, DOC 51 2043/003, 9 december 2005, Verslag namens de Commissie voor de Financiën en de Begroting uitgebracht door Mevrouw Anne-Marie BAEKE en de heer Hendrik BOGAERT, Rijksmiddelenbegroting en ontwerp van algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2006, VI. Algemene bespreking, Antwoorden van de vice-eerste minister en minister van Financiën, blz. 190.

Eurostat vergat volgens de vice-eerste minister en minister van begroting inderdaad de transfer van de spoorweginfrastructuur mee te rekenen¹⁴. Eurostat hield aldus geen rekening met de inbreng van activa bij de totstandkoming van het FSI, waaronder onroerende valoriseerbare activa ten belope van naar raming 200 à 300 miljoen euro.

6. DE OMVORMING VAN HET FSI TOT AUTONOOM OVERHEIDSBEDRIJF

6.1. ALGEMENE INLEIDING

Deze hervorming door het KB van 10 november 2006 tot wijziging van de beheersstructuren van de spoorweginfrastructuur (BS 07.12.2006 – Ed. 2) volgt uit de ex ante procedure die is opgestart met Eurostat (cf. infra) nadat deze instantie om een verdere verduidelijking van de herstructurering had verzocht. Met deze hervorming wordt aan het FSI een grotere autonomie en in het verlengde een grotere verantwoordelijkheid toegekend bij het beheer van de spoorweginfrastructuur en de onderliggende financiering. Zo zal het FSI als gevolg van deze omvorming, die terugwerkt tot 1 januari 2005, in plaats van een kasboekhouding een volledige commerciële boekhouding, dus een normale bedrijfsboekhouding, voeren. Dit brengt met zich mee dat het FSI ook nog voor het boekjaar 2005 een volledige boekhouding op deze basis zal moeten vaststellen. In het verlengde daarvan zal het FSI aldus ervoor moeten zorgen om de afbouw van zijn financiële schuld en het afschrijvingsritme van zijn activa beter op elkaar af te stemmen.

Het desbetreffende KB is een wetskrachtig besluit dat zijn rechtsgrond vindt in de artikelen 363 en 364 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen (1) (BS van 28 juli 2006 – Ed. 2). Die artikelen machtigen de Koning de technische en statistische onduidelijkheden en ambiguïteiten weg te werken, die Eurostat meende vast te stellen. Aldus wordt mogelijk gemaakt dat onder meer het juridisch statuut, de werkingsregels, de financiering en het boekhoudkundig stelsel van het FSI aangepast worden met uitwerking vanaf 1 januari 2005 bij een besluit vastgesteld na overleg in de ministerraad. De besluiten (dus in casu het vermelde KB van 10 november 2006) die krachtens artikel 363 worden vastgesteld, kunnen de van kracht zijnde wettelijke bepalingen wijzigen, aanvullen, vervangen of opheffen en houden op uitwerking te hebben indien zij niet bij wet zijn bekrachtigd binnen vijftien maanden na de datum van hun inwerkingtreding. De bekrachtiging heeft terugwerkende kracht tot op deze datum. Aldus werd de regering een soort volmacht toegekend om de functionering van het FSI aan te passen en aldus te beantwoorden aan de vraag van Eurostat onduidelijkheden en ambiguïteiten weg te werken. Het desbetreffende KB van 10 november 2006 werd krachtens artikel 287 van de Programmawet (I) van 27 december 2006 bekrachtigd met ingang van de dag van zijn inwerkingtreding.

14 BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS, Beknopt Verslag, Plenumvergadering, CRABV 51 PLEN 238, donderdag 26-10-2006 Namiddag, 21.04 Minister Freya Van den Bossche, blz. 32.

De omvorming van het FSI tot autonoom overheidsbedrijf¹⁵ leidde tot de herklassering door het INR van het FSI buiten de consolidatiekring van de overheid (deconsolidatie). Meer concreet behoort het FSI thans, zoals de NMBS-Holding, de NMBS en Infrabel, tot de sectorclassificatie ESR95 S.11001: niet-financiële vennootschap in handen van de overheid¹⁶.

6.2. EIGENLIJKE FUNCTIONERING

In hetgeen volgt worden de grote lijnen in verband met vooral de financiële aspecten van het betreffende KB weergegeven.

Het FSI is een autonoom overheidsbedrijf (art. 1) dat onderworpen is aan de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven en dat ressorteert onder de minister bevoegd voor de overheidsbedrijven. Aldus is het een institutionele eenheid met een zelfstandige beslissingsbevoegdheid die een volledige boekhouding voert. Via artikel 2 van het KB wordt “Titel X. Fonds voor spoorweginfrastructuur” ingevoegd in de vermelde wet van 21 maart 1991, waarvan de artikelen 234 tot en met 241 het FSI betreffen.

Het FSI stelt zijn spoorweginfrastructuur ter beschikking van de spoorweginfrastructuurbeheerder op grond van een (nog op te stellen) huurcontract op lange termijn (art. 236). Aldus zal de huidige gebruikersheffing ten laste van Infrabel nog moeten worden heronderhandeld. De voorwaarden en modaliteiten van die terbeschikkingstelling werden tot dusver bij KB vastgelegd. Dit contract wordt door de minister bevoegd voor de spoorwegen goedgekeurd. De in het beheerscontract te regelen van Infrabel te ontvangen gebruikersvergoeding zal deels variabel zijn in functie van de intensiteit van het spoorverkeer op deze infrastructuur¹⁷ en heeft dus tot doel dat minstens 50% van de kosten van het FSI worden gedekt door marktconforme inkomsten, zodat het FSI kan ingedeeld worden bij de marktproducenten en er aldus een sectorwijziging optreedt.

Het FSI ontvangt een budgettaire dotatie (art. 237) ter dekking van de lasten die voortvloeien uit de opdracht van openbare dienst van het Fonds¹⁸ en die niet kunnen worden gedekt door de inkomsten uit de verhuring van de spoorweginfrastructuur en de netto-opbrengst van de tegeldemaking van zijn terreinen. Strikt op het eerste gezicht beschouwd zou men op basis van de bepaling hierboven kunnen denken dat de Staat een tekort gewoon bijpast. In feite is er nu – alleszins

15 Principieel betekent dit voornamelijk dat de ontvangen overheidssubsidies slechts minder dan de helft van de eigen middelen van de instelling mogen uitmaken en dat de instelling een echte institutionele eenheid moet zijn onafhankelijk van de Staat.

16 Zie: FOD Budget en Beheerscontrole, Algemene Gegevensbank: Jaarverslag 2005, De eenheden van de publieke sector, Stand van zaken op 15.09.2006, blz. 337.

17 BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS, DOC51 2704/003, op.cit., 29 Fonds voor spoorweginfrastructuur, blz. 286.

18 Hier worden met name de interesten (bij de opstelling van de initiële Staatsbegroting 2007 geraamd op 227,6 miljoen euro) en aflossingen (toen geraamd op 454,1 miljoen euro) van overgedragen leningen en eventuele nieuwe herfinancieringen bedoeld, ofschoon de aflossing van de schulden niet (strikt) als openbare dienst wordt aangeduid.

voor 2006 en 2007 - voorzien in een jaarlijkse vaste dotatie, in tegenstelling tot vroeger, en dient het FSI zelf te zorgen voor zijn financiële leefbaarheid, zoals blijkt uit het voorschrift dat de toelage zal worden geregeld door het (nog op te stellen) beheerscontract, op een wijze waarbij het FSI een daadwerkelijke verantwoordelijkheid zal dragen voor een optimale beheersing van de kosten en het evenwicht van zijn rekeningen. Voor 2006 bedraagt de (jaarlijkse) investeringstoelage 150 miljoen euro, zoals dat voorlopig ook het geval is voor 2007.

Indien alsnog door de Staat wordt beslist tot vervangingsinvesteringen die tot uitzonderlijke afschrijvingen van bestaande spoorweginfrastructuur van het FSI leiden, dan mag het FSI (op grond van art 238) het balansimpact van die uitzonderlijke afschrijvingen neutraliseren door een corresponderende schuldvordering te boeken op de Staat. De vermelde schuldvordering betreft het deel van de toekomstige begrotingsdotaties dat overeenstemt met de delging van het betreffende gedeelte van de financiële schulden van het Fonds.

De staatswaarborg kan worden toegekend in het kader van de eventuele herfinanciering van bestaande leningen van het Fonds (art. 239). Net zoals Infrabel wordt het Fonds vrijgesteld van de vennootschapsbelasting alsook van de provinciale en gemeentelijke heffingen. Het Fonds is onderworpen aan de rechtspersonenbelasting. Het Fonds blijft een “gesloten” fonds, wat ook al het geval was overeenkomstig het KB van 19 oktober 2004 tot regeling van de werking van het Fonds voor Spoorweginfrastructuur, zonder bijkomende spoorweginfrastructuur en enkel nieuwe leningen blijven in aanmerking komen die dienen tot herfinanciering van bestaande leningen, die allemaal door een staatswaarborg zijn gedekt. De rol van het FSI blijft dus beperkt tot het aanhouden en het herfinancieren van de bestaande spoorweginfrastructuur, waarbij de bouw en de financiering van alle nieuwe spoorweginfrastructuur door Infrabel zal worden verzekerd.

Met het nieuwe KB worden de vroegere wettelijke bepalingen opgeheven, onder meer een bepaling die de opdracht voor de tegeldemaking (valorisatie) van de terreinen (34 terreinen werden ingebracht voor een totale waarde van 218 miljoen euro) van het FSI toevertrouwde aan de NV SOPIMA (Art. 6).

7. WEERSLAG OP DE BETREKKINGEN MET DE THESAURIE

Op basis van artikel 245 (van Titel X, ingevoegd in de vermelde wet van 21 maart 1991, via art. 2 van het vermelde KB van 10 november 2006) dat melding maakt van een schuldvordering¹⁹ van de Staat op het FSI uit hoofde van de terugbetaling van bepaalde leningen van het FSI in 2005 (cf. infra), is voorzien dat het FSI intresten verschuldigd is ten aanzien van de Schatkist voor haar vordering. Dit bedrag aan crediteurintresten, dat normaal in mindering zal komen van de intrestlasten op korte termijn in euro, zal door de Schatkist pas geboekt worden indien er een wettelijke basis daarvoor is en het beheerscontract (financieringsconventie) de juiste vergoedingsmodaliteiten heeft vastgelegd.

De (juridische) basis voor de dienstverlening door de Schatkist is weggevallen omdat er nog geen beheerscontract is. In feite zal de raad van bestuur van het autonoom overheidsbedrijf van het FSI een bank (of zoals nu de Schatkist) moeten aanduiden voor de financiële dienstverlening.

In afwachting van de operationalisering van het KB van 10 november 2006 voert de Schatkist de betaalverrichtingen voor het FSI nog steeds uit en vóórfinanciert ze aldus de schulduitgaven van het FSI die dan achteraf geregulariseerd zullen worden door de terugbetaling door het FSI van de voorgesloten bedragen (Schatkistvoorschotten) en/of door begrotingskredieten. Die vóórfinanciering heeft ertoe geleid dat in tegenstelling tot vorige jaren toen de uitgaven voor het FSI geboekt werden als begrotingsuitgaven bij de diverse uitgaven van de schuld, de uitgaven voor het FSI thans²⁰ opgenomen worden in de “Kasverrichtingen en derdengelden Post” van “de andere verrichtingen” (niet de begrotingsverrichtingen).

De op basis van de begroting van het FSI voor 2007 geraamde nettofinanciering van het FSI voor dit jaar van 156,28 miljoen euro moet de Schatkist in een eerste fase dus zelf financieren – wat meetelt in de berekening van het netto te financieren saldo (NFS) - en wordt dan achteraf geregulariseerd of aangezuiverd. Ofschoon die nettofinanciering (kasuitgave) het NFS beïnvloedt, is er slechts een weerslag van 150 miljoen euro op het vorderingensaldo van Entiteit I, te verminderen met het bedrag van de aan de Thesaurie verschuldigde intrestlasten (negatieve intrestuitgaven op korte termijn)(cf. infra). Op te merken valt dat indien de Schatkist de financiële dienst niet meer zou verzekeren bij gebrek aan juridische basis van een beheerscontract, ze toch de financiële dienst van die schuld verder zou moeten verzekeren omdat die leningen door de Staat gewaarborgd zijn.

19 Die vordering wordt in de maandelijkse schatkisttoestand opgenomen in de onderafdeling ‘financiering van overheidsinstellingen’ van de beheersverrichtingen (die tevens de beleggingen op de markt bevat).

20 Vanaf de Nota bij de maandelijkse Schatkisttoestand van maart 2007.

Alleszins dient ervoor gepleit het huidige juridische vacuüm op te vullen en onverwijld de in het vermelde KB voorziene nieuwe constellatie verder uit te werken en te operationaliseren door onder meer een beheerscontract, zoals bepaald in de wet van 1991 op de autonome overheidsbedrijven, en een huurovereenkomst tussen het FSI en Infrabel op te stellen.

8. DE FINANCIËLE STROMEN MET BETREKKING TOT HET FSI EN BUDGETTAIRE AANREKENINGEN VAN DE LASTEN ERVAN

8.1. ALGEMENE INLEIDING

Naast eigen middelen zoals de gebruiksheffing gestort door Infrabel genoot het FSI tot aan zijn omvorming een dotatie voor intresten (rentetoeelage) en een aflossingsdotatie (kapitaaldotatie) ten laste van de Rijksschuldbegroting. Het bedrag van de rentetoeelage komt evenwel niet overeen met het volledige bedrag van de (financiële) lasten van het FSI, zoals opgenomen (tot en met 2005) in de cijfers van de Economische hergroepering (EH)²¹. Op te merken valt daarenboven dat het saldo van de verrichtingen van het FSI in de Algemene toelichting bij de Staatsbegroting vroeger deel uitmaakte van de correctieposten voor de overgang van primaire begrotingsbehoeften naar het primair financieringssaldo van de Federale Overheid (post A.c. Consolidatie fondsen en instellingen buiten begroting).

In de eerste constellatie van het FSI bezwaarden alleen de jaarlijkse intrestbetalingen en niet de onderbrenging van de oude schuld in het FSI het vorderingensaldo van de overheid.

De rentetoeelage (Art. 42 40 41.03 FSI int.) van de Staat maakt geen deel uit van de (eigenlijke) intrestuitgaven (inzake de schuld van de federale Staat) maar wel van de primaire uitgaven ten laste van de Rijksschuldbegroting met weerslag op het financieringssaldo en het netto te financieren saldo. De aflossingsdotatie (Art. 42 40 61.02 FSI afl.) maakt deel uit van de primaire uitgaven zonder weerslag op het vorderingensaldo en het netto te financieren saldo. In de nationale rekeningen volgens het ESR95 wordt het storten van een aflossingsdotatie of een terugbetaling van een lening als een financiële verrichting aangemerkt en dus niet als een overheidsuitgave.

Vanaf 2006 is geen rentetoeelage (intrestsubsidie) meer voorzien als gevolg van de verhoging in 2005 van de gebruiksheffing (vergoeding voor de terbeschikkingstelling van de spoorweginfrastructuur die Infrabel jaarlijks moet betalen) van Infrabel van 5 (KB van 25 november 2004 (BS 02/12/2004 – Ed.2)) naar 300 miljoen euro (KB van 03/07/2005, BS van 12/07/2005). Dank zij die verhoging van de eigen middelen is het FSI in staat gesteld de intrestbetalingen zelf te kunnen dragen.

21 Omwille van de retroactieve deconsolidatie van het FSI op 1/1/2005 is het totale bedrag van de lasten van het FSI, 245,9 miljoen euro waarvan 218,2 miljoen euro intrestlasten, opgenomen bij de negatieve correcties “ESR95 – Afsluiting 2005, verschillen in perimeteer” (zie FOD Budget en Beheerscontrole, Algemene Gegevensbank, Jaarverslag 2005, blz. 82). Wegens de deconsolidatie is het FSI niet meer opgenomen in de EH.

Die drastische verhoging van de gebruiksheffing had tot doel Infrabel, zoals geëist door de EU, een marktconforme vergoeding te doen betalen en aldus tegemoet te komen aan de kritiek van Eurostat dat het actief van het FSI geen reële opbrengst heeft. Het bedrag van 300 miljoen werd bekomen door een normaal financieel marktrendement toe te passen op het totale actief van 7,4 miljard²². Opdat Infrabel dit verhoogde bedrag²³ aan het FSI zou kunnen betalen wordt dit bedrag door Infrabel doorgerekend aan de spoorwegoperatoren (gebruikers van het spoorwegnet) en ontvangt Infrabel aldus een bijkomend forfaitair recht ten belope van een zelfde bedrag van de NMBS voor het gebruik van infrastructuur (alsmede voor een marginaal bedrag van andere gebruikers van het net). De NMBS krijgt vervolgens dit bedrag terug via een verhoging van haar exploitatietoelage van de Staat (KB van 5 juli 2005) van 130 naar 430 miljoen euro. Via de verhoogde bijdrage voor het binnenlandse reizigersvervoer ten laste van de FOD Mobiliteit en Vervoer (krediet op BA 10.3102: bijdrage tot de dekking van de kosten voor het binnenlands vervoer) wordt vermeden dat de NMBS de tarieven voor het reizigersvervoer diende te verhogen. Die verschuiving van dotaties van de Rijksschuldbegroting naar de begroting van de FOD Mobiliteit en Vervoer is neutraal binnen de begroting van de Federale Overheid waar de afname van de dotaties (dotatie voor intresten en kapitaal²⁴) aan het FSI geneutraliseerd wordt door een verhoging met 300 miljoen euro van de dotatie aan de NMBS.

-
- 22 Die berekeningswijze is evenwel vatbaar voor kritiek. Zo oordeelde L. Lallemand, gedelegeerd bestuurder van Infrabel, dat de marktwaarde van die bijna 7,2 miljard euro van de eigenlijke spoorinfrastructuur nul is (zie: 'Europees besluit kost nmbs 300 mln euro', de Tijd van 28 juli 2005).
- 23 H. Bogaert vindt dat door die onrechtstreekse betaling door de Staat er in feite geen reële opbrengst is van het actief van het FSI. Zie: BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS, CRABV 51, COM 941, op.cit., 02.23 Hendrik Bogaert, blz. 12.
- 24 Bij de derde aanpassing van de Algemene uitgavenbegroting voor 2005 worden de kredieten (dus niet het effectief verwezenlijkt bedrag) voor de rentetoelage verminderd met 168,89 miljoen euro van 195,48 tot 26,6 miljoen euro (deel dat reeds geordonnanceerd was vóór de voorziening van die 300 miljoen euro) (definitieve realisatie) en de aflossingsdotatie met 131,1 miljoen euro van 2146,0 tot 2014,9 miljoen euro. De raming van de rentelasten van het FSI zelf bedroeg 205,812 miljoen euro op kasbasis en 230,67 miljoen euro op economische basis. Aangezien er een tussenkomst was van de NMBS van 10,329 miljoen werd de rentetoelage op kasbasis slechts op 195,48 miljoen euro begroot, een uitgave die dan later grotendeels overbodig werd. Op te merken valt dat uiteindelijk de totale aflossingsdotatie voor 2005 2005,4 miljoen euro bedroeg en de totale aflossingen van het FSI 2014,9 miljoen euro, een ietwat hoger bedrag omdat het FSI een deel zelf financiert.

Op basis van het KB van 10/11/2006 dat het FSI met terugwerkende kracht tot 1 januari 2005 omvormt tot een autonoom overheidsbedrijf worden de op de BA 41.03 en 61.02 opgenomen dotaties vervangen door één enkele dotatie die voorzien wordt op de basisallocatie 51.02 (investeringsdotatie) (BA 42.10.51.02) van hetzelfde programma (van organisatieafdeling 42 (infrastructuur) van sectie 51 (rijks-schuld)). Voor 2006 is dit krachtens de Wet houdende vierde aanpassing van de Algemene uitgavenbegroting 2006. Die investeringsdotatie, waarvan de aanwending niet is gespecificeerd, maar die het FSI bestemd heeft voor de aflossing van het kapitaal (in de nationale rekeningen (NR) kapitaaldotatie genoemd²⁵), wordt in de Rijksschuld-begroting opgenomen bij de primaire uitgaven met weerslag op het vorderingensaldo en het NFS. Het bedrag voorzien op deze post, die de weerslag vormt van de deconsolidatie van het FSI, als gevolg waarvan dus de aflossingsdotatie voor de schuld van het FSI is geschrapt, is voor 2007 op 150 miljoen euro vastgelegd. Voorlopig wordt in de meerjarenprojecties ook uitgegaan van een bedrag van 150 miljoen euro. In de Algemene toelichting bij de (initiële) Staatsbegroting 2007 wordt die investeringsdotatie opgenomen bij de posten (positieve dus ongunstige correctie) die de overgang vormen van de begrotingscijfers naar het vorderingensaldo (ESR95)(Bijlage, Overgang van de begrotingscijfers naar het vorderingensaldo (ESR95), blz 39-41: rubriek A. Perimeter van de overheidssector, b) Primaire uitgaven schuld-begroting).

Tenslotte dient in dat verband nog vermeld dat met het oog op een beter beeld van de economische realiteit van de overheidsfinanciën, naast het zuiver boekhoudkundig berekende NFS vanaf de Algemene toelichting bij de (initiële) Staatsbegroting 2007, enkel nog een NFS wordt gegeven dat verminderd wordt met de overdracht naar het Zilverfonds, terwijl voordien dat saldo ook nog verminderd werd met de aflossingsdotatie aan het FSI.

De hierna volgende twee tabellen geven voor 2005 en 2006 de resultaten en voor 2007 de gebudgetteerde cijfers. De eerste tabel geeft de geldbewegingen op de rekeningen van de Thesaurie, de tweede die van het FSI zelf.

Tabel 1: Belangrijkste rekeningposten van de federale Schatkist met betrekking tot het FSI (in miljoen euro)

	Ontvangsten			Uitgaven		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Infrabel	300	299	300			
(subsidie) intresten	26,6	-	-	183,47(1,2)	212,8(2)	218,93
(afl./invest) (subsidie)	2.005,4	150	150	2.146,0	263,9	454,07

- (1) In feite 192,257 mln. euro maar 8,786 mln.euro daarvan werd gedragen door de NMBS.
(2) De cijfers op economische basis bedragen voor resp. 2005 en 2006: 218,19 en 223,14 miljoen euro.

25 Daar het FSI met terugwerkende kracht tot 1 januari 2005 omgevormd wordt tot een autonoom overheidsbedrijf, wordt in de NR reeds vanaf 2005 die kapitaaldotatie aangerekend.

Tabel 2: Belangrijkste rekeningposten van het FSI op kasbasis, uit rekeningen FSI (in miljoen euro)

	Ontvangsten			Uitgaven		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Infrabel	300	300,99	300			
(subsidie) intresten	26,6 ⁽³⁾	-	-	192,25	212,8(2)	223,4
(invest /kap.) subsidie	2.005,4	165	150	2.146,0	263,9	454,07
Verkoop gronden		14,47	74,2			
Saldo	+1,28	+1,67	-156,28			

(3) Alsmede een tussenkomst van de NMBS in de interestlasten van de schuld van 8,786 miljoen euro.

8.2. BUDGETTAIRE WEERSLAG IN ESR95 VAN DE VERRICHTINGEN VAN HET FSI OP DE OVERHEIDSFINANCIËN

In de tabel hieronder afkomstig van het INR worden de grote financiële stromen van het FSI weergegeven. Het netto financieringssaldo geeft een beeld van de weerslag op het vorderingensaldo in de hypothese dat het FSI zou deel uitmaken van de overheidssector.

Tabel 3: Het FSI in de NR (in miljoen euro)

	2005	2006
Ontvangsten		
Vergoeding (Infrabel)	300,0	301,1
Lopende overdrachten	8,8	0,0
Verkopen van terreinen	86,0	0,0
Kapitaaldotatie	150,0	150,0
Uitgaven		
Intresten	218,2	223,1
Daarnaast: voor de SK	55,0	60,0
Schuld op 1/1/2005	7400,0	
Weersl. op vord.saldo (Eurostat)	-7128,4	167,9
Schuld op 31/12	5246,0	4982,0

Aangezien de ontvangsten iets hoger liggen dan de uitgaven exclusief de schuldovername, is het verschil (7128,4 miljard euro of 2,4% bbp) tussen het begrotingssaldo van de gezamenlijke overheid over 2005 volgens Eurostat (-2,3% bbp) en volgens het INR (+0,1% bbp, cf. supra) iets kleiner dan het bedrag van de schuldovername (7,4 miljard euro of 2,5% bbp) (met als tegenboeking volgens Eurostat een kapitaaloverdracht van de overheidssector naar de sector van de niet-financiële vennootschappen). Aan te stippen valt dat de cijfers van het INR rekening houden met een ontvangst voor de Thesaurie van crediteurintresten (ruwweg berekend als het product van 3% op 2 miljard euro) in het kader van het beheer van de schuld (schatkistverrichtingen) met betrekking tot de vordering van de Staat op het FSI uit hoofde van de terugbetaling door de Staat in 2005 van schulden van het FSI (cf. supra).

Toepassing van de zienswijze van Eurostat zou voor 2006 leiden tot een positieve weerslag op het vorderingensaldo van de overheid ten belope van 167,9 miljoen euro of 0,05% bbp, het netto vorderingensaldo van het FSI. Dit zou voor een deel toe te schrijven zijn aan het feit dat de investeringsubsidie van 150 miljoen euro dan immers geen netto overheidsuitgave maar een overdracht binnen de perimeter van de Federale Overheid zou zijn.

In dit verband dient tenslotte nog opgemerkt dat de aankopen van terreinen vanaf 2007 het vorderingensaldo van de deelstaatoverheden zal verslechteren omdat de aankopen door het door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opgerichte SA Société 'acquisition foncière (SAF)/NV Maatschappij voor de Verwerving van Vastgoed (MVV) plaats hebben die tot en met 2006 behoorde tot de perimeter van de Deelstaatoverheid (S1312) maar vanaf dit jaar ingevolge "de Ordonnantie van 8 februari 2007 tot wijziging van de ordonnantie van 20 juli 2005 betreffende de maatschappij voor de verwerving van vastgoed" (BS van 16 februari 2007) niet meer tot de overheidssector behoort.

In de overgangstabel "vorderingensaldo – variatie Maastrichtschuld" (stock flow adjustments) van de NBB is voor 2005 in de INR-optiek een bedrag van 1856 miljoen euro opgenomen in de post 'Uitzonderlijke kredietverlening (aan het FSI)'. Dit bedrag komt overeen met de (op de Rijksschuldbegroting aangerekende) aflossingsdotatie van de Staat (2005 miljoen euro) (zonder weerslag op het vorderingensaldo), verminderd met 150 miljoen euro (investeringsdotatie) die enigszins te beschouwen is als een gift van de Schatkist (soort kwijschelding) die in de overheidsrekeningen wordt aangerekend als een kapitaaltransfert met een weerslag op het vorderingensaldo.

BESLUIT

De concrete functionering van het FSI op basis van het nog op te stellen beheerscontract zal uitsluitend geven over de vraag of het FSI nu wel of niet tot de overheid behoort. Dan immers zullen de beheersprincipes in cijfers vertaald worden en zal op basis van de daadwerkelijke resultaten op onbetwistbare wijze geoordeeld kunnen worden of de inkomsten voor minstens de helft afkomstig zijn van de bedrijvigheid en niet van overheidssteun en of de overheidssteun in relatie staat tot de bedrijvigheid.

Wijzigingen in de regelgeving en de functionering van het FSI en de sectorwijziging in de nationale rekeningen hebben ertoe geleid dat er noemenswaardige verschillen in de rekeningen zijn doorheen de tijd tussen de gebudgetteerde ex ante cijfers en de verwezenlijkte cijfers alsmede tussen de kascijfers en de cijfers volgens de nationale rekeningen, die op hun beurt verschillen naargelang de optiek van het INR of van Eurostat wordt toegepast.

In feite zou bij gebrek aan een beheerscontract het FSI thans zelf moeten instaan voor de financiële dienst van zijn schuld of daarvoor een beroep moeten doen op een financiële instelling. Thans verschaft de Thesaurie kasvoorschotten, wat haar eigen financieringsbehoeften verhoogt zodat ze dus zelf moet lenen voor die prefinitanciering of uit haar kasmiddelen moet putten. In de Algemene Uitgavenbegroting moet een nieuwe bijzondere wettelijke bepaling ingeschreven worden die de federale Staat moet machtigen om de financiële dienst van de schuld van het FSI te verzekeren via Schatkistvoorschotten, die later zullen worden geregulariseerd ten laste van ontvangsten van het FSI en/of ten laste van begrotingskredieten.

Al bij al dient tenslotte nogmaals benadrukt dat de budgettaire aanrekeningswijze van de schuldovername slechts boekhoudkundig belang heeft en de reële toestand van de Belgische overheidsfinanciën niet beïnvloedt.

Tekst afgesloten op 3 augustus 2007